

EGIN-GARA

INFORMAZIO

ESKUBIDEAREN

ZAPALKETA

Egin-en errautsetatik sortu zuten *Gara*, lehena itxi eta sei hilabetera, 1999ko urtarrilean. Baltasar Garzón epaile ahalguztidunak *Egin* itxita, egunkari berriak bazekien ez zuela ibilbide samurrik izango aurrera begira. Lehen kolpe latza 2003ko uztaillean etorri zen, Orain SAK – *Egin* argitaratzen zuen enpresak– Espainiako Gizarte Segurantzarekin zuen zorra Baigorri SAren –*Gara*-ren enpresa– bizkar utzi zuten, “enpresa jarraipena” argudiatuz.

 XABIER LETONA ALBERTO ELOSEGI

Argudioa Garzón epaileak eraiki zuen, *Gara* egunkaria *Egin*-en “jarraipen ideologikoa” zela finkatu zuenean. Hainbat irizpide baliatzen dira “enpresa jarraipena” dagoen ala ez erabakitzeko, baina hiru dira nagusi: kapital bera izatea eta, langile eta ondasun berdinak izatea. *Gara*-ren kasuan ez zegoen horrelakorik: beste enpresa bat zen, beste kapital bat, beste ondasun batzuk –*Egin*-enak epaitegien menpe ziren–, langile batzuk berdinak eta beste batzuk ez... Baina berdin zen, irakurle esparru berdintzura bideratzea nahikoa zen.

4,7 milioi euro ordaindu behar zituen *Gara*-k. Ordaindu ezin zuenez kiebra egoeran geratu zen Baigorri SA eta “ordainketa etena” agindu zitzaion. Hortik aurrera enpresaren kontu guztiak epaileak ezarritako ikuskatzaileen zain-tzapean egin beharko zituen. Oraindik ere egoera horretan dago, eta gasturik txikiena egiteko kontu-hartzailearen baimenarekin egin behar dute.

Gara-k bide juridiko guztiak urratu ditu “enpresa jarraipen” delituri ez duela egin frogatzeko, baina dena izan da alferrik. 2003an Baigorri SAK helegitea jarri zuen Espainiako Auzitegi Nazionalako Auzi Epaitegi Zentralean, enpresa jarraipenaren prozedura

administratiboa bertan behera uzteko eskatuz. 2005eko azaroan Auzitegi Nazionalak arrazoi eman zion Baigorri SAri, baina Gizarte Segurantzak beste helegite bat jarri zuen eta oraingoan, 2006ko urrian, Auzitegi Nazionalako Auzi Salak arrazoiak eman zion Espainiako erakundeari. Baigorri SAK azken ahalegina egin zuen Konstituzio Auzitegira joz, baina 2008an honek aintzat ere ez zuen hartu helegitea.

1998KO UZTAILAK 15

Egun horretan, kazetari hau duela 21 urte Lasarte-Oriako ARGIA-ko bulegora iritsi zenean, albistea berretsi zion irratia: Baltasar Garzón buru, ehunka polizia ari ziren miatzen Hernanin *Egin*-eko egoitza. *Pertsiana operazioa* abian zen. Berehala konfirmatu zen txarrena: epaileak *Egin* eta *Egin Irratia*-ren “itxiera mugagabea” agindu zituen ETArek egituren zati bat zirela leporatuz. Arrazoi poli-

tiko edo ideologikoengatik Espainiako “demokrazia gazteak” ixten zuen lehen egunkaria zen, informazio eskubidea guztiz zanpatuz.

Hernanira hurbildu eta panorama latza zen, *Egin*-eko langileak eta herritar ugari polizia hesiaren aurrean, amesgaiztoa sinetsi ezinik. Egunkariko zuzendaritzako hamaika pertsona ere atxilotu zituzten “talde terroristako kide izatea” leporatuta. 18/98 makroauzi ezagunean auziperatu zituzten geroago, espetxe zigor gogorrek bizkarreratuz. Biharamunean *Egin*-eko langileek *Euskadi Información* egunkaria argitaratu zuten, *Gara* sortu arte iraun zuena. Eta, besteak beste, Donostian manifestazio erraldoi batek itxiera salatu zuen.

Ez zen sinesgarria, baina gertatzen ari zen, horren adierazle txiki bat itxieraren kariatara 1998ko uztailan idatzi nuen erreportajearen esaldi hau: “Berez dator galdera: eta gero zer? HB legez kanpo jartzea, adibidez? Imajinagaitza, baina nork imajina zezakeen Iruñeko *Gaixoa* ni-tik ordu batzuetara *Egin* itxiko zutela?”. Ez zen azitia izan behar, ezin genuen etorkizuna asmatu, baina baziren susmoak.

10.000 pertsona harpidedun egiteko kanpaina bultzatzen ari dira eta dagoeneko 7.000 lortu dituztela iragarri dute

JAZARPENA ASPALDI HASI ZEN

Egin-en aurkako kolpe hilgarria izan zen hura, baina lehenago ere egunkariak estatuen hamaika eraso jasan zituen: 1979an orduko zuzendari Mirentxu Purroy atxilotu zuten ETaren komunikatu bat argitaratzeagatik. 1982 eta 1992 artean José Felix Azurmendi zuzendaria hamalau aldiz pasatu zen epaileen aurretik egunkarian argitaratutako hainbat artikulurengatik; eta 1980 eta 1982 artean agintariak zenbait zenbaki bahitu zituzten.

Urterik gogorrenetakoak, aldiz, bere azken bospaseiak izan ziren eta oraingoan erasoak askoz gertuagotik zetozen. 1993ko abenduan Juan Mari Atutxa Eusko Jaurlaritzako barne sailburuaren bultzadaz, Ertzaintzak *Egin*-eko egoitza miatu zuen, eta hauen ondorioz 1994ko

JON URBE

abuztuan ikerketa saileko buru Pepe Rei atxilotu zuten. José Antonio Ardanza Eusko Jaurlaritzako lehendakaria ere egunkaria ixtearen alde agertu zen, hori egitea “higiene demokratikoa” zatekeela esanez. 1996an Atutxak berak honako lorea eskaini zion kazetari: “Goizero-goizero, 50en bat gramoko amosal bonba txiki batek eztanda egiten du”.

LIZARRA-GARAZIKO LEIHOA

90eko lehen hamarkada horretan sasoi oso gogorrek ezagutu ziren euskal gizartean, Ajuria Eneko Itunaren bultzatzaileen eta ezker abertzaleko gizarte sektoreen arteko konfrontazio oso gogorra bizi zen, besteak beste ETaren bahiketarik arbuiaztzeko atera zen xingola urdinaren testuinguruan. ETak, halaber, sasoi hartan egin zuen publiko “sufimendua barreiatzearen” politika ezaguna. Euskal gatazka gori-gori zegoen. Estatuaren jazarpena gero eta estuagoa zen, eta horrela formulatu gabe ere jadanik “dena da ETA” ikusmoldearen hastapenak ziren. 1997an izan zen lehen abisu sendoa, ETaren agiri bat hauteskunde kanpaina erabiltzeagatik HBko zuzendaritza espetxeratu zutenean.

1998an izan zen bigarren kolpe handia, *Egin*-en itxiera. Bultzada politikoa nondik zetorren berehala argitu zuen Espainiako Gobernuak lehendakari José María Aznarrek uztailaren 23an Turkiatik: “Norbaitek uste al zuen ez ginelako ausartuko?”. Urtebete beranduago, ETak su-etena iragarri eta egun gutxira, Moncloa “ENAMekin kontaktuak ireki zituela” iragarri zuen agiri batean.

Egin-en itxierak aurretiko horiek guztiak zeuzkan, baina aldi berean, esperantza leihoa handia irekitzearen: 1998ko irailean Lizarra-Garaziko Ituna sinatu zuten euskal indar politiko, sindikal eta sozial ugariak. HB eta EAJ ziren oinarrian, baina PSEren eta PPren inguruko indarrak kenduta, gainerako ia guztiek sinatu zuten akordioa. Ezaguna den moduan, bake bide horrek porrot egin zuen eta gatazka indarrez piztu zen berriz. Latza, nahasia eta esperantzaz bete izan zen garai hura. ARGIA-k uztailaren amaieran aterako duen *Aktualitatearen Gakoak* argitalpenean egindako elkarrizketan Iñaki Lasagabaster EHUKo katedradunak dioenez, garai hartan hasi zen estatua

JUAN CARLOS RUIZ

egungo joera autoritarioak diseinatzen eta diseinu horren erdigunean jartzen du José María Aznar PPko buruzagia.

Egin-eko zuzendaritzako hamai-ka pertsonak kartzela zigor gogorak jaso zituzten: esate batera, Javier Salutregi zuzendariak 12 urte eta Teresa Toda zuzendariordeak 10 urte. 2009an Espainiako Auzitegi Gorenak erabaki zuen *Egin* ixtea ez zela bidezkoa izan eta kartzela zigorrak erdira jaitsi zituen. Gorenaren erabakiak, ordea, ez du eraginik izan *Gara*-ren zorrean. Urte hauek guztietan Aznarren "...ez ginela ausartuko?" haren oihartzuna azken epaitegi zuloraino sartu da.

HIRU MILIOI EURO EPEKA

2008an Espainiako Konstituzio Auzitegiak ez zuen onartu *Gara*-ren helegitea eta Espainiako Gizarte Segurantzak jarraipena eman zion zorra kitatzeko bideari, baina kitapena ez zen gauzatu 2017ra arte. Epaileak orduan esan zuen: "Edo ordaindu edo itxi". *Gara*-k helegitea jarri zuen, baina ez zen aurrera atera eta 2018ko udazkenean gauzatu zen agindua. Ia 200 lanpostu ziren arriskuan.

Azkenean, akordio batera iritsi zen Gizarte Segurantzarekin eta epeka ordaindu beharko du hiru milioi euroko zorra: lehen kitapena akordioarekin batera egin zen, uztailearen amaieran bigarrena ordainduko da, hirugarrena urrian, eta gainerako hiru zatiak ondorengo hiru sei hilekotan.

"Edo ordaindu edo itxi". *Gara*-k helegitea jarri zuen, baina ez zen aurrera atera eta 2018ko udazkenean gauzatu zen agindua. Ia 200 lanpostu ziren arriskuan.

Nondik atera dirutza hori? Bere sorreran 10.000 pertsona *Gara*-ko akziodun egitea lortu zuten moduan, orain 10.000 pertsona harpidedun egiteko kanpaina bultzatzen ari da egunkaria eta dagoeneko iragarri dute 7.000 harpidetza lortu

dutela. "Helburua da gutxienez bi urte eta erditan harpidedun horiek hilero 12,5 euro ordaintzea", diosku Asier Iñigo, *Gara*-ko komunikazio eta marketing ardura-dunak; gaineratzen duenez, "dirua bakarrik ez, proiektuarekiko lotura nahi dugu, komunitatea sendotu". Norbanako armada txiki batez gain, Euskal Herri osoan 180 talde dituzte harpidetzak lortzen.

Horrez gain, Euskal Herriko artista ugarik beren arte lanak eskaini dituzte kanpaina sostengatzeko eta ekainaren 9an kontzertu erraldoia egin zen Donostiako Illunbe plazan, hamaika ordutan 30 taldetik gora eta milaka ikus-entzule bilduz. Beste hainbat ekimenen artean, 800 kazetari baino gehiagok sinatu dute *Gara* jasaten ari den espoliazio honen aurkako agiria, eta haiek ere argi dute: "*Egin* legez kanpo itxi zuten 1998an, gerora Auzitegi Gorenak onartu zuen bezala. Orain Gizarte Segurantzarekin zeukan zorra *Gara*-ri egozte burugabekeria dela uste dugu, eta komunikabide hau eta bere langileak modu bidegabean zigortzen dituela". *Egin* itxi zuten, ETA desagertu zen, baina "dena da ETA" horren itzalak bizirik dirau. ●